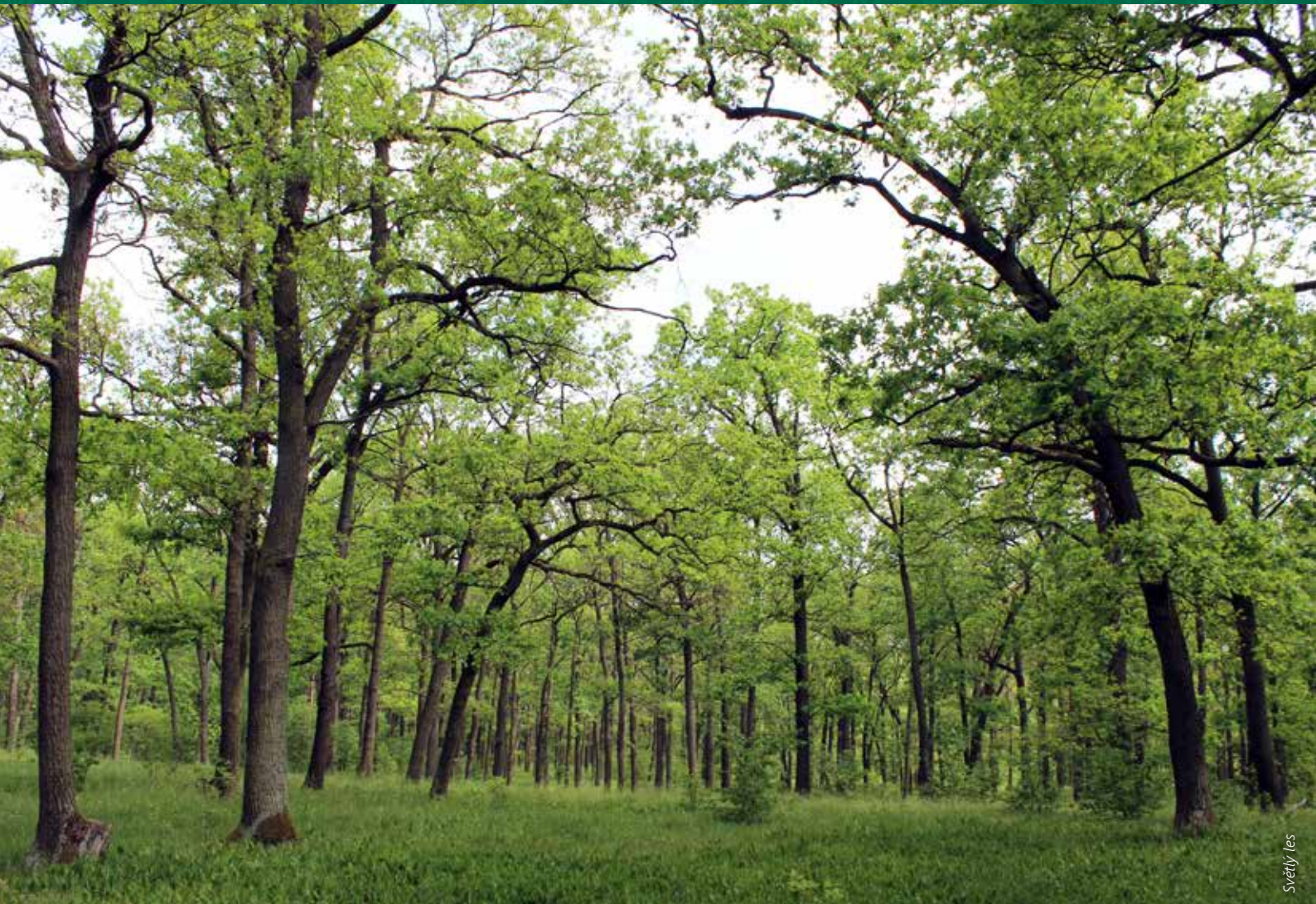

Světýl les

Vítejte v krajině nivy řeky Moravy, říčních teras a skrytých písečných dun, které v nejmladší době ledové navály západní až jihozápadní větry. Vítejte v krajině světlého lesa s nevídaným druhovým bohatstvím rostlin i živočichů, ale i monotónními vysázenými borovými lesy, v krajině panonských stepních trávníků s pískomilnou květenou.

Lýkovec vonný

Jedinečný přírodní komplex doubrav na rozloze 3 029 ha je součástí soustavy evropsky významných lokalit Natura 2000. V jádrové části byla v roce 2014 na sedmi dílčích plochách vyhlášena národní přírodní památka Hodonínská Dúbrava.

Unikátnost území je dána zdejšími přírodními podmínkami. Plochý reliéf tvoří naváté písečné duny z křemitých písků dlouhé až několik set metrů. Původní vrcholky dun, které vystupují nad terénem, dosahují výšky několika metrů a nazývají se **hrúdy**. Pod navátými písky se nacházejí nepropustné jíly, které se dostávají na povrch v mezidunových sníženinách, kterým se říká **mlaky**. Střídání různých půd s odlišnými vlastnostmi vytváří drobné plochy – mikrobiotopy. V Hodonínské Dúbravě tak rostou výjimečné kombinace druhů rostlin.

Hodonínská Dúbrava je starobyklým typem lesa. Tento světlý porost dubů letního vytvořil člověk, když zde pásal domácí zvířata a pařezy pokácených stromů nechával obrůstat výmladky. Častým kácením a pastvou udržoval prosvětlené porosty a vytvořil tak podmínky pro vznik druhově bohatých společenstev se světlomilnými druhy rostlin a na ně vázaných živočichů. K těm nejvýznamnějším rostlinám patří chráněný okáč lýkovec vonný a mečík bahenní.

V posledních letech se negativně projevuje současný způsob hospodaření. Bylinný podrost je zastihován nejen vysazovanou borovicí lesní, ale i některými bylinami a dalšími dřevinami. Pro zachování i obnovu světlého lesa je proto nezbytné začít v lese kosit větší plochy a případně pást.

Roháč obecný,
průvodce Domem přírody
Hodonínské Dúbravy

Roháč je největším broukem Evropy. Vyrůstá se ve starých trouchnivějících pařezech dubů 3 až 6 let. Jeho život v dospělé podobě se ovšem počítá jen na týdny. Obdobím, kdy jej můžeme v přírodě vidět nejčastěji, je červen až červenec. Létá za soumraku a svůj let doprovází typickým hluboce bzučivým zvukem. Má v oblibě prosvětlené doubravy, ale vyskytuje se i ve vhodných městských parcích či oborách, kde rostou staré duby.

Na obrázku je larva ve své typické pozici, samička a dva bojující samci.

Mečík bahenní

Ze života rostlin

Hodonínská Dúbrava patří k nejsevernějším botanickým lokalitám v České republice. Kousek od sebe zde najdeme rostliny, které jinde preferují naprosto rozdílné životní podmínky. Suchá stanoviště se střídají s vlhkými sníženinami, a tak zde mohou růst druhy stepní i mokřadní. Tato vegetace je však ohrožena prohlubující se suchem i přemnoženými prasaty divokými.

Dům přírody Hodonínské Dúbravy najdete nedaleko města Hodonína. Je vstupní branou do jedinečného území národní přírodní památky Hodonínská Dúbrava a poskytuje návštěvníkům náhled do historie a vývoje světlého lesa. Návštěvník zde najde stálou vnitřní a vnější expozici, může se zúčastnit exkurzí a aktuálních akcí či programů.

Dům přírody Hodonínské Dúbravy
Lipová alej 3532/19, 695 01 Hodonín
GPS 48.8617364N, 17.1116961E
tel.: +420 720 811 175
e-mail: dumprirody@muhodonin.cz
www.dumprirody.cz/hodoninskadubrava

Provoz návštěvnického střediska Dům přírody Hodonínské Dúbravy zajišťuje: organizační složka města Hodonína Dům přírody Hodonínské Dúbravy.

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií – Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí, z fondu Next Generation EU, nadací Karel Komárek Family Foundation a Jihomoravským krajem.

Správu a péči o NPP Hodonínská Dúbrava zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště Jižní Morava, Kotlářská 51, 602 00 Brno
Tel.: 951 425 049, 951 425 045, 951 425 069
e-mail: jizni.morava@nature.cz

Vydalo město Hodonín v roce 2023. 1. vydání ©2023.
Text: kolektiv autorů. Fotografie: Lubomír Dajč, Antonín Krása, Zdeněk Laštůvka, Roman Miler, Petr Slávik, Karel Šimeček. Ilustrace Pavel Procházka. Mapy: Jana Tomcová, grafický návrh a sazba: Zita Nielsen. Tisk: ARTAX, a.s., náklad: 3 000

Okáč jílkový

Ze života živočichů

Většina zdejších druhů živočichů je vázána na světlé lesy se starými duby – nápadný pták dudek chocholatý, či největší brouci tesařík obrovský a roháč velký. Žije zde kolem 50 druhů denních motýlů a vřetenušek. K nejvýznamnějším patří chráněný okáč jílkový, který pro svůj zdárný vývoj potřebuje porosty ostřic a světlý les.

Mláděta dudka chocholatého

Kučka obecná

Život v mokřadu

Stávající a obnovené dostatečně osluněné mokřady jsou domovem nejen kučky obecné. Objevují se zde i další obojživelníci – ropucha obecná, tři druhy skokanů, rosnička zelená a čolek obecný. V tůních žijí drobní koryši – listonoh jarní a žábronožka sněžná. Roste zde chráněná, bíle kvetoucí žebatka bahenní. Větší porosty vytváří ostřice dvouřadá, ostřice pobřežní a sítna tmavá.

Tesařík obrovský

Víte, že...

- druhově pestrý bylinný podrost Hodonínské Dúbravy je podobný bělokarpatským loukám?
- Hodonínská Dúbrava je posledním výskytem okáče jílkového, motýla světlých lesů, v České republice?
- v druhé polovině 20. století probíhala mezi Hodonínem a Dubňany štolová těžba uhlí?
- se na území Hodonínské Dúbravy vyskytují termokrasové jevy, což jsou v současnosti ledy, který vznikl v poslední době ledové v oblasti tehdejších vývěrů podzemních vod.

Děkujeme Vám
za ohleduplné chování k našemu
společnému přírodnímu dědictví,
za to, že...

- se pohybujete jen po značených stezkách.
- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno.
- při jízdě na kole berete ohledy na okolní přírodu i ostatní návštěvníky.
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí.
- nepoškozujete neživou přírodu a pozoruhodné památky.
- odnášíte z přírody své odpadky.

Foto Zdeněk Kučera

Foto Zdeněk Kučera

Foto Petr Slavík

Foto Jana Pekárová

Foto Petr Slavík

Tip na výlet: Přírodní památka Vojenské cvičiště Bzenec

Nedaleko Bzence se nachází další ukázka pískomilných společenstev, která až do roku 1989 sloužila k výcviku vojáků. Roste zde velmi bohatá populace smilu písečného i mnohé druhy lišejníků. Od roku 2022 část území spásají kladrubští bělouši, kteří tak brání zarůstání nežádoucí třtinou křovistní a zároveň obnovují otevřené písčiny.

Tip na výlet: Meandry řeky Moravy

Přírodní památka Osypané břehy chrání neregulovaný úsek řeky Moravy s vyvinutými meandry a přilehlými lužními lesy. Unikátní až 10 metrů vysoká písečná stěna v nárazovém břehu meandru vznikla zařízením řeky do navátých písků. V písečných stěnách nebo v jejich okolí hnízdí ledňáček říční, břehule říční, moudivláček lužní, písek obecný. Pěšky je území dostupné po lesní cestě z osady Bzenec – Přívoz.

Tip na výlet: Přírodní památka Špidlák

Přírodní oáza skrývající zachované panonské stepní trávníky s výskyt vzácných teplomilných druhů, jako je katrán tatarský, kosatec nízký a kavyl vláskovitý. Vede sem červeně značená cesta T. G. Masaryka z Čejkovic do Čejče.

Tip na výlet: Přírodní památka Horky

V intenzivně zemědělsky obhospodařované krajině se nachází ostrůvek širokolistých suchých trávníků, v dubnu se žlutou záplavou hlaváčků jarních, později s nejpočetnější populací ikonického hadince nachového v České republice. Pěšky je lokalita dostupná z polní cesty navazující na zeleně značenou turistickou stezku z Milotic přes vinné sklepy Šidleny do Dubňan.

Tip na výlet: Ptačí park Kosteliska

Severně od Jarohněvického rybníka Jihomoravská ornitologická společnost na vlastních a pronajatých pozemcích pase stepní uherský skot a spolu s dalšími činnostmi vytváří vhodné podmínky především pro ptactvo. Zájemci zde najdou ptačí pozorovatelnu i ochotné průvodce.

Jak vznikla Hodonínská Důbrava

Před 12,9 až 11,5 miliony lety se zde nacházelo mělké moře, kde docházelo k ukládání jílu a písku.

Před 11,5 až 5,6 miliony lety vzniká soustava mělkých průtočných jezer zarůstajících stromy a keři. Sedimentují jíly, které se dnes vyskytují ve sníženinách mezi dunami navátých písků.

Před 780 000 až 120 000 tisíci lety řeka Morava proniká hlouběji do podloží a vznikají říční terasy.

Před 120 000 až 14 000 tisíci lety došlo k přínosu a hromadění sedimentů v nivě řeky Moravy. Vítr vyvál tyto sedimenty a vznikly několik metrů vysoké duny navátých písků, dlouhé až několik set metrů.

Před 14 000 až 11 700 tisíci lety došlo k poslední významné větrné erozi říční plošiny a tím k rozvoji typických písečných dunových polí, mezi kterými se nacházely bezodtoké deprese s mokřady. Dnes jsou pozorovatelné jako písečné duny neboli hrůdy a vlhké sníženiny nazývané mlaky.

Před 7 500 tisíci lety vznikají smíšené doubravy tvořené dubem, lípou, lískou a borovicí. V nivě postupně převládla olše.

Z materiálů České geologické služby
lokalita.geology.cz

